

"En Jezus, met een groote stem roepende, gaf den geest".

[GOEDE VRIJDAG]

En Jezus, wederom met een groote stem roepende, gaf den geest. Matth. 27: 50.

Eerst was de dag, toen het uur, en nu ten slotte het laatste oogenblik ingetreden, waarmee het einde komen zou. Haast welgetoond, nu het uur te schrijven, maar het feit ligt er toe, urenleng had ons Heiland aan het vloekhout hangen sterven. Een zoo vreemde dood! Dat langzaam, dat van lieverleide, dat allengs en ongemerkt uitgeput raken van de levenskracht.

En toch is er in dit sterven van Jezus iets, dat van iets anders spreekt. Ge kunt niet zeggen, dat Jezus aan zijn kruis bezweken is. Immers er staat zoo uitdrukkelijk bij, dat Jezus in het eigen oogenblik waarin de dood hem overmeesterde, een uitroep deed, en wel een uitroep "met groote stem". Zoo nu gaat 't niet toe bij wie zieligend bezwijkt, en bevend over heel zijn borst, zich zijn laatste ademtocht voel ontploegen. Wie zó stierf moge nog hoorbaar zuchten, nog kermen dat 't u door het hart schijnt, maar die roept niet, die roept vooral niet met groote, klare, heldere stem, zoodat honderden tegelijk het hooren kunnen.

Het stellige feit, dat Jezus vlak vóór hij den geest gaf, nog zulk een kracht in zijn stem en in zijn woord kon leggen, is alsoo voldoende bewijs, dat onze Heiland niet in onmacht bezwekend wegstierf. Te meer klemt dit om wat Jezus vlak vóór zijn sterven uitroep: "Vader, in uw handen beveel ik mijnen geest". Het bewustzijn van Jezus was dus in niets verswakt. Hij voelde wat te komen stond. Jezus zou zich niet lijdelijk laten doodden, maar met volle bewustheid nog in zijn dood een daad volbrengen. Hij zou sterven, willen sterven, doorleven wat dit sterven was, voelen dat hij scheiden moest van zijn geest. En zou dien geest niet in 't stil oneindige laten vervloeden, maar dien geest, nog eer hij stierf, stellen in de hand van zijn Vader.

Zelfs in het Evangelisch verhaal komt dit uit. Er staat niet dat Jezus stierf, maar dat hij den geest gaf. Zijn geest week niet van hem. Zijn geest werd niet van hem genomen. Het is niet een ontploegen van den geest, dat hem met angst vervult. Neen, hij geeft den geest. Hij geeft zijn geest over. En hij weet aan wien hij zijn geest overgaf: niet aan 't noodlot, niet aan de niet te stuiten macht van den Dood, maar aan... zijn Vader. Het enige woord zelfs, waarmee dat gevee van den geest hier wordt uitgedrukt, beduidt, gelijk reeds onze Kantekenaren opmerkten, hij liet zijn geest van zich gaan. Die geest ging niet zelf, maar stond tot op 't laatste oogenblik onder Jezus' controle. En nu liet hij hem gaan, en gaf den geest over. En zoo is voor Jezus het klaar bewuste, het helder doorleide sterven geweest.

Jezus stierf niet als slachtoffer van den gerechtelijken moord, dien Caiaphas en Pilatus bevingen, maar als vrijwillige offerande. Hij moest willen sterven. En alleen dit willic karakter van zijn eeuwige liefde voor Gods uitverkorenen gaf aan zijn Kruisdood op Golgotha de geheel eenige waardij. Jezus werd niet gedood, maar hij gaf zich in den dood. Niet enkel daardoor, dat hij den Vader niet had. Niet enkel daardoor, dat hij den Vader niet had. Niet enkel daardoor, dat hij den Vader niet had. Niet enkel daardoor, dat hij den Vader niet had.

En hiermede nu trad 't ontsneden in dat zich denken liet. Een wereld die zich zelf vergiftigd en verzondd heeft, en daarom prool van ondergang en verderf wordt; en nu daalt in die bang verongelukte wereld de Heilige neder, Gods eenige Zoon die 't leven in zich draagt, en 't aan die wereld brengen kan. Israels heil wacht nu op de voltooiing. Zelfs Gods engelen verwachten, dat waar heel de afgekeerde wereld hem vreemd blijft, althans het gewijde en geheiligde volk in Israël voor Jezus zal kiesen. En het jammerlijke einde is, dat juist omgekeerd de hoogepriester van dit volk der patriarchen en profeten, de keizermacht van Rome te hulp roept, om den Immanuel van deze wereld te verwijderen door den dood.

De Christus kwam uit het driemaal Heilige, waarvan wij ons zelfs geen sielsbeeld vormen kunnen. In onze heiligste momenten zijn we nog niet éénmaal heilig. En dan verre daarboven in de tweede sfeer van heiligheid. En nogmaals verre daarboven weer het driemaal heilig. En vandaar was Immanuel nedergeleed op deze diep in schuld verzonken wereld. En in plaats dat nu die wereld in heilige siddering voor Jezus de knie boigt, raakt kenkelijke en wereldlijke macht dien Verkorene des Vaders aan. Hij wordt niet genld, hij moet weg, al wat vloeken kan vloekt hem.

En nu treedt dit bangste aller oogenblikken in, dat die Heilige Jezus uit deze wereld terugtreedt, weer van haar scheidt, en haar verlaat, niet door weert op te varen vanwaar hij kwam, maar door onder vloek en dood zijn geest te geven, en juist door dit bange sterven die wereld te redden van 't verderf, en ook uw ziel van de rampzaligheid aller eeuwen.

Wat er in dit sterven plaats greep en gebeurde, heeft toen het intrad, niet één levende siel op aarde verstaan. Caiaphas heeft gesidderd in zondige spanning. Pilatus was onrustig geworden. Zelfs voor Petrus was altes een raadsel. O, gewisselijk, voor zijn jongeren is het licht straks opgegaan, maar op dat eigen oogenblik ging de laatste straal van licht ook in hun granou donkerheid onder. Het was of 't swerk loodswaar op alle menschelek leven drukte. Er was dan toch in Israël nog een glinsterend geweest, maar ook dit morgengloren verdonkerde zich ten leste geheel. Toen Jezus stierf, bleef er op deze wereld niet één enkel lichtpunt meer achter. Het licht was gekomen, maar brutaal teruggetrokken. Er was nu niets meer dat op redding uitzicht gaf. Die gehele wereld was nu aan haar zelve overgelaten. Ze had Immanuel, ze had den Zoon Gods nu, althans die drie laatste jaren, met al de rijke ootplooiing van zijn heerlijk, heilige, reddende kracht bezeten en genoten. Het licht had geschinen in de duisternis. Maar nu werd over dien glans de kornmaat gezet. Eerst sikkende het nog, toen was 't al uit. Geen voo, geen stip van licht meer. Al duisternis nacht, want Jezus had den geest gegeven, Jezus stierf. Jezus was nu dood. Hij sprak niet meer, hij deed geen kracht meer van zich uitgaan, zijn oog glansde niet meer bij 't naar hem opzien. In lijfgewaad gewikkeld, werd hij uitgedragen naar de grafploek. Een gewe onder Gods vrome kinderen, een gegil van helich genot onder de demonen. Jezus was nu dood.

Als er toen niets meer gebeurd was, zou er dan ook niets dan eeuwige jammer gebleven zijn. En daarom kunnen we ook den Goeden Vrijdag niet apart nemen. Goede Vrijdag moet altoos onlosmakelijk aan 't Paascheest gehecht zijn. Dan verstaat ge dit sterven van Jezus. Dan zegt eigen zielevreugde het u, hoe eerst door dit sterven het heil kon dagen.

Jezus stierf in den dood weg, en uit dien dood ontspringt voor u het leven.

DR. A. K.

Amsterdam, 14 Maart 1913.

Nu binnen enkele weken ons eerste Congres van Gereformeerde Evangelisatie te Amsterdam zal saamkomen, treft het al zeer gelukkig, dat de jongste doctor in de Theologie aan de Vrije Universiteit ons een proefschrift bidden komt, dat met de Evangelisatie in zeer nauw verband staat en dan ook niet weinig zal kunnen dienen om meer licht over dit onderwerp te verspreiden. Een der belangrijkste vraagstukken, die bij de Evangelisatie aan de orde komen, is hoe de Christelijke Kerk in de groote steden, waar de ontferming onder de volksmassa op zoo angstwekkende wijze toeneemt, het verloren terrein weer herwinnen kan, en het is deze vraag, die in dit proefschrift aan de orde is gesteld, want het handelt over: *Het arbeidsterrein der Kerk in de groote steden*.

Misschien zou de vraag kunnen gesteld worden, of een jeugdig student, wiens praktische ervaring gemeenlijk nog gering is, wel de meest aangewezen persoon is, om zulk een onderwerp te behandelen. De heer Harrenstein, die onder de ijverigste leden der N. C. S. V. behoort, heeft echter reeds jaren lang met groote toewijding zich gegeven aan den Evangelisatiearbeid onder gymnasialen en studenten; hij heeft in Engeland en Duitsland van nabij het werk der inwendige zending bestudeerd; voeg daar nog bij, dat zij zia en richting vooral naar dezen praktischen arbeid uitgaat, die de volle liefde van zijn hart heeft, en het letwat zonderling verschijnsel, dat een student over een dergelijk onderwerp schrijft, zal genoegzaam verontschuldigd en verklaard wezen.

Trouwens, wel niemand die dit proefschrift doorleest, zal meenen, dat Dr. Harrenstein zulk een verontschuldiging behoeft, want, al mag men het niet in alle opzichten met hem eens zijn, hij heeft zeker blij gegeven een man te zijn, die van dit vraagstuk ernstige studie heeft gemaakt en naar wiens voorlichting men reeds daarom gaarne zal willen luisteren. Indien er dan ook een proefschrift is, dat verdient door onze Kerkeraden, vooral in de groote steden, gelezen te worden, dan is het wel dit. Het grijpt midden in het leven in, en waar niet al te veel vreemde kunstnermen worden gebruikt en de citaten meest in de moderne talen gegeven zijn, kan ook een leek het zeer goed lezen en volgen.

Dr. Harrenstein schetst eerst, welke bijzondere gevaren door de sterke bevolkingstoename in de groote steden voor de Kerken ontstaan zijn, en gaat dan na, welke pogingen in het buitenland en bij ons zijn aangewend om de Kerk haar verloren invloed te doen herwinnen. Nu is vooral in Duitsland, maar ook in ons land, als een der beste middelen daartoe geweest op de splitsing der massale stadskerken in parochiën. Vandaar dat Dr. Harrenstein in het tweede gedeelte van zijn proefschrift over het zogenaamde parochiestelsel handelt, toont in welke vormen men beproefd heeft dit parochiestelsel toe te passen, en na deze verschillende vormen aan critiek onderworpen te hebben, tenslotte zelf met groote bealtheid kiest voor wat hij noemt de „zelfstandige wijkkerk". Dat we met deze conclusie, die ook in de stellingen nogmaals gepointeerd wordt, ons van harte vereenigen, behoeft wel geen nader betoog. En we hopen, dat deze heldere en principiele uiteenzetting er toe moge bijdragen, om ook de kerkeraden van de groote stadskerken in ons land te overtuigen, dat alleen in dit stelsel heil voor de toekomst ligt. Toch spreekt het wel vanzelf, en de ervaring sedert heeft dit wel geleerd, dat met de splitsing der massale stadskerk in zelfstandige wijkkerken men er niet is. Er moet van de ambtsdragers en leden der Kerk een nieuwe en krachtige actie uitgaan, om het gemeentelike leven te versterken en de afgedwaalde weer terecht te brengen. Hoe dit het beste geschieden kan, tekent Dr. Harrenstein in een drietal slothoofdstukken, waarin hij handelt over den arbeid door ambtsdragers en gemeentelieden te verrichten aan de leden der Kerk zelve en onder hen, die van de Kerk afwaalden, terwijl nog een afzonderlijk hoofdstuk is gewijd aan den arbeid der vrouw. Onder de Bijlagen zal wel niet het minst de aandacht trekken de statistiek, die hier geboden wordt van het Kerkbezoek en Avondmaalsgebruik in verschillende Gereformeerde Kerken in onze groote steden. Natuurlijk zijn deze statistieken altoos met zekere voorzichtigheid te gebruiken. Wanneer Overtoom een der slechtste cijfers heeft 's morgens kerkt hier slechts 33 pCt. en 's avonds 23 pCt., terwijl Watergraafsmeer het hoogste staat getoeterd ('s morgens 86 pCt. en 's avonds 68 pCt.), dan wil dat daarom niet zeggen, dat de gemeentelieden te Overtoom het slechtst ter kerk gaan en die te Watergraafsmeer het best. Het hoogste percentage te Watergraafsmeer is daaraan te danken, dat tal van gemeentelieden uit Amsterdam hier ter kerk gaan, evenals omgekeerd tal van gemeentelieden van Overtoom, ook wegens de veel te beperkte plaatsruimte in het kerkgebouw, in Amsterdam kerken. Maar ook al moet men daarom deze cijfers met enige voorzichtigheid gebruiken, toch schuilt er in deze statistiek wel een ernstige les voor onze stadskerken, en we zijn Dr. Harrenstein dankbaar, hoe beschamend deze cijfers ook van ons mogen

wezen, dat hij ze gepubliceerd heeft. Alleen zoodoende kan de ernst der kwaal worden ingezien en de conscientie wakker worden geschud, zoodat van onze kerkeradsliden als van de gemeentelieden. Op de cijfers zelf komen we nader terug. Thans zij er alleen op gewezen, en dit een feit spreekt duidelijk genoeg, dat, terwijl in de onverdeelde stadskerken het aantal kerkgangers 's morgens gemiddeld 35 pCt. en 's avonds 27 pCt. bedraagt, deze cijfers in de kleinere kerken om onze groote stadskerken heen stijgt tot 55 pCt. à 69 pCt. 's morgens en 43 pCt. à 54 pCt. 's avonds.

Met dit welgeslaagde proefschrift wenschen we Dr. Harrenstein van harte geluk. Het zal ook buiten onzen kring de aandacht trekken, en met menigen uitnemenden raad, dien hij geeft, zullen onze Kerken winste kunnen doen. Moge het hem, die op zoo kostelijke wijze ons voorlichten kwam, gegeven zijn, straks zelf mede te arbeiden om het door hem geschetste ideaal te verwerkelijken.

Rumor in Casa.

In een onzer Gereformeerde Kerken, — de naam doet er niet toe, ook al is er niets geen bezwaar tegen de plaats te noemen — is men onderling een beetje aan 't kibbelien.

Een predikant toog weg, dien een deel der gemeente lever gehouden had, en waar dat weggaan in verband werd gebracht met een niet voldoende tractementsverhoging, gaf dit tot broedertwist aanleiding. Een ietwat onberaden scribaat, die nog te jong is om te begrijpen, dat men zijn vulle wasch lever in de familie moet waarsch, greep naar de pen en gaf een voorstelling van dien strijd, die geheel bezijden de waarheid is. Bij overprikkelde gemeederen komt dat wel meer voor. Een zuiver persoonlijke quacit werd opgeblazen tot een beginselstrijd. Het ging om niet minder dan om de Theologie van Dr. A. Kuiper, vooral over het supralapsarisme. Ieder nu, die met de quacit op de hoogte is, weet dat hiervan geen woord waar is. Zoodat de predikant die heen toog, als de beide predikanten die bleven, zijn zuiver infalapsarisch, en heel dit diepsinnige theologische vraagstuk heeft met deze kibbelpartij niets te maken. Ook de Theologie van Dr. A. Kuiper staat er geheel buiten, en we vermoeden, dat de personen, tegen wie deze strijd gaat, zich al zeer zullen verwonderd hebben, dat juist als zulk trouwe volgelingen van dezen Theoloog beschouwd worden. Trouwens, de gehele geschiedenis is niet dan een storm in een glas water, en we meenen, dat zoodra de ontroude gemeederen weer wat tot bedaren gebracht zullen zijn, men zelf niet begrijpen zal, dat om zoo luttel oorzaak de broedervrede moest verstoord worden. Niet een onzer kerkelike bladen heeft dan ook aan deze strubbeling de aandacht gewijd, en ook wij zouden er over gewogen hebben, wanneer de liberale pers er zich niet met zeker leedvermaak van meester had gemaakt, om allerlei onware en overdreven berichten omtrent ernstige twisten in ons kerkelijk leven de wereld in te zenden. Het is daarom misschien goed, dat de feiten tot hun juiste proportiën worden teruggebracht, omdat anders licht een argeloos lezer er in zou loopen en meenen zou, dat metterdaad de stormbal al geschenen moest worden.

Vraagt men, welk belang de liberale pers er bij heeft, zulke dwaze voorstellingen te geven, dan is de reden hiervan niet ver te zoeken. De heeren, die alle inneming van de kerk in de politiek heeten te veraschuwten, zijn, nu de verkiezingen in aantocht zijn, nog meer bezorgd voor ons kerkelijk leven geworden dan de kerken zelve. Met zeldzame virtuositeit wordt elke toon op het kerkelijk klavier aangeslagen, waardoor een dissonant op politiek gebied zou kunnen gehoord worden. En al is het de vraag, of een dezer heeren redacteurs van liberale bladen zelf op voeten of vamen na weet, wat het verschil tusschen infra- en supralapsarisme is, zoodra wordt het supralapsarisme niet met den naam van Dr. Kuiper in verband gebracht, of ze zijn er als de kippen bij, om te zien of er voor hen geen graantje te pikken valt. De liberale pers is echter al zeer onnoozel, wanneer ze meent, dat deze dogmatische twist, die op de Synode te Utrecht voorgoed vergeten en begraven is, door haar weer levend zou kunnen gemaakt worden. Ze moge blazen zovoel ze wil, er is geen vonkje meer te bespeuren onder de asch.

Ouders of getuigen?

VI.

Het zal na de uitvoerige getuigenissen, die we een vorig maal hebben aangehaald, wel niet twijfelachtig wezen, dat de stelling: kinderen van ouders, die nog geen belijdenis des geloofs hebben afgelegd, mogen niet gedoopt worden, Independentistisch, maar niet Gereformeerd is. Wanneer een man als Hoorabek, die op het gebied der controversen een keurmeester en fijnproever is als niet één onzer Gereformeerde theologen, juist in die stelling het kenmerkende verschil ziet tusschen de Gereformeerden en de Independenten, dan maant dit zeker tot voorzichtigheid, om niet zonder zeer ernstige en afdoende redenen de oud-Gereformeerde lijn te verlaten en op het pad der Independenten over te gaan. En al hebben we geen oogenblik gearzeld te erkennen, dat onze Gereformeerde Kerken in de dooppraktijk soms te toegewijd zijn geweest en de grenzen niet altoos scherp genoeg hebben getrokken, toch mag dit

aan de andere zijde er niet toe leiden, om ult reactie daartegen, zoodat de Independenten deden, het recht op den doop alleen toe te kennen aan de kinderen van ouders, die belijdenis des geloofs hebben afgelegd. De gulden middenweg tusschen te groote toegewijndheid en te groote strengheid moet ook hier worden bewandeld. Enerzijds mag de Kerk de heiligheid des Verbonds niet prijs geven, maar anderzijds mag ze ook aan de barmhartigheid en genade Gods geen perken stellen, die niet door Gods Woord geelicht worden. Dit is het standpunt onzer vaders, dat ook wij wenschen in te nemen en dat ons voorkomt in de practijk het veiligst te wezen.

Toch zou dit beroep op onze Gereformeerde vaders en de door hen gevolgd practijk niet afdoende wezen, wanneer het rechtstreeks uit Gods Woord, hetzij uit hetgeen onze Gereformeerde Kerken zelve aangaande de doop belijden, kon worden aangetoond, dat het door hen ingenomen standpunt niet juist was. Blide volgelingen van onze Gereformeerde vaders zijn we niet. Al zoeken we telkens de banden met het historisch verleden op, en al willen we met het diepe inzicht in Gods Woord, dat God onzen vadersen geschoonen heeft, winste doen, beslissen doet voor ons alleen Gods Woord. Het Calvinisme van onzen tijd heeft een eigen taak en roeping van God ontvangen, en de overgeleverde erfenis heeft het te aanvaarden alleen onder benefice van inventaris, d. w. z. alleen onder voorwaarde, dat het in dien overgeleverden schat mag keuren wat zuiver goud is, uit de goudmijn van Gods Woord opgedolven, en wat bijmengsel is van menschelekke inzichten en gedachten. Het deert ons zelfs niet, dat we daarom beschuldigd worden een nieuw-Calvinisme te huldigen, zoodat o. a. Prof. Eerdmans en Dr. Hylkema beweren en ook van Confessioneele zijde ons wel nagegeerd wordt; we gelooven, juist omgekeerd, dat we de glorieuze traditiën onzer vaders niet beter voor onzen tijd kunnen handhaven, dan door naar hun eigen beginsel alleen af te gaan op Gods Woord als den eenigen onfeilbaren rege van ons leven en geloof.

Onderzoeken we daarom thans wat Gods Woord ons aangaande deze zaak leert, zoo spreekt het wel vanzelf, dat een rechtstreeksche en duidelijke uitspraak hierover in het Nieuwe Testament niet te vinden is. Wie zich aan de letter vastklemt, komt ook hier bedrogen uit. Het Nieuwe Testament spreekt over den doop der kinderen nergens, en laat zich dus nog veel minder uit over de vraag, aan welke kinderen de doop bediend mag worden. De vroegere Doopsgezinden en de talrijke secten in onze dagen, die den doop der kinderen verwerpen, staan, wanneer de letter bealissen moet, sterk. Voor wie iets dieper nadent, zal dit zwijgen van het Nieuwe Testament over den kinderdoop echter niet bevreemden. Vooral in onze dagen is het besef steeds meer doorgedrongen, dat men al wat het Nieuwe Testament aangaande den toestand in de eerste Christelijke Kerk ons mededeelt, te beschouwen heeft uit het oogpunt der Zending. Onze vadersen gevoelden dit zoo sterk niet, omdat zij aan de Zending weinig deden, daardoor in de Zendinggedachte niet inleefden en het Nieuwe Testament veeleer beschouwden als een soort handboek, hoe het in een welgeoorde Kerk moest wezen, dan als een historische teekenlog, hoe door de Zending de Kerk van Christus onder de heidenen is geplant geworden. Thans echter, nu de Zendingzilver onder alle Christelijke volkeren is ontwaakt en de Zendinggedachte daardoor zovoel meer de hooften en harten in beslag heeft genomen, is een geheel nieuw licht op de geschiedenis der Christelijke Kerk in het Nieuwe Testament gevallen. Dieper hierop door te gaan, gedooft het bestek van deze artikelen niet; het is voldoende er op te wijzen in verband met het vraagstuk van den doop, om duidelijk te maken, waarom het Nieuwe Testament aangaande den kinderdoop ons niets zegt. Het is toch duidelijk, dat een Kerk, die Zending drijft onder heidenen, in de eerste en voornaamste plaats haar arbeid richt op den doop van volwassenden. Heel het karakter van de Zending brengt dit mede. Haar doel is niet de Kerk te doen groeien, maar haar te planten, niet haar muren op te trekken, maar het fundament te leggen, niet haar te ontwikkelen, maar haar te stichten. In de Zendingberichten leest ge dan ook voortdurend, dat door de prediking van het Evangelie weer zovoel personen uit het heidendom bekeerd zijn en, na hun geloof beliden te hebben, gedoopt zijn geworden, maar van kinderen, die gedoopt worden, hoort ge niet. Niet, dat daarom bij de Zending kinderdoop in het geheel niet voorkomt; wanneer een vader en moeder tot het Christendom overgaan, dan zullen allicht ook hun kinderen, wanneer ze nog jong zijn, mede gedoopt worden, zoodat ook het Nieuwe Testament ons meermalen verhaalt van ouders, die met hun gesin den doop hebben ontvangen. Maar wat voor de Zending belang heeft, waarom het haar in de eerste plaats te doen is, waarop bij haar alle nadruk valt, is niet die doop van de kinderen, maar de doop der volwassenden. Zoo nu is het ook in het Nieuwe Testament, en dit kon niet anders zijn, omdat het Nieuwe Testament altoos over den Zendingarbeid van de Apostelen en van hun medehelpers spreekt. Daaruit af te leiden, dat de kinderdoop aan de Apostelen onbekend of door hen afgekeurd zou wezen, zou even dwaas zijn als wanneer men uit de practijk onzer zendingelingen afleiden ging, dat de Christelijke Kerk in onze dagen den doop der kinderen veroordeelde. Maar daaruit volgt dan ook, dat het Nieuwe Testament aangaande het hier besproken vraagstuk ons geen licht geven kan. Natuurlijk werd geen enkel heiden anders gedoopt dan na belijdenis des geloofs te hebben

afgelegd, en voorzover hun kinderen mede gedoopt werden, waren dat metterdaad kinderen van ouders, die belijdenis des geloofs hadden afgelegd. De vraag kan alleen rijzen, of beide ouders belijdenis moesten hebben afgelegd en door den doop in de Christelijke Kerk moesten zijn opgenomen, voordat hun kinderen den doop konden ontvangen, of wel dat het voldoende was, wanneer één der beide ouders geloovig was geworden. Apostolische practijk nu schijnt het geweest te zijn, dat het voldoende was, wanneer één der beide ouders geloovig was; het gehele betoog toch van den Apostel Paulus in I Cor. 7: 14 steunt op deze Apostolische practijk. Dat de ongelooovige man of ongelooovige vrouw in den geloovigen echtgenoot „heilighd" is en het huwelijk daarom niet ontbonden behoeft te worden, leidt de Apostel af uit het algemeen erkende feit, dat de kinderen uit zulk een huwelijk geboren als „heilighd" werden beschouwd, en er kan, waar het hier te doen is om een bepaalde uitwendige handeling of teken, waaruit bleek, dat de gemeente deze kinderen als heilighd beschouwde, wel niet anders gedacht worden dan aan den doop. Niet ten onrechte hebben onze Gereformeerde vaders uit dit woord van Paulus niet alleen het goed recht van den kinderdoop afgeleid, maar daaruit ook tevens de conclusie getrokken, dat voor het recht op den doop het voldoende was, wanneer één der ouders geloovig was. Maar verder kan men niet gaan. Van een belijdenis des geloofs, die vóór het Avondmaal moest worden afgelegd, is in het Nieuwe Testament natuurlijk nergens sprake. Wie volwassen gedoopt wordt, legt die belijdenis des geloofs vóór den doop af en wordt daardoor tegelijk tot het Avondmaal toegelaten, gelijk ook nu nog bij ieder geschied, die op later leeftijd den doop ontvangt. Eerst toen de kinderen der ouders groot waren geworden en nu tot het Avondmaal verlangden te worden toegelaten, kon de vraag opkomen, of ook zij niet belijdenis des geloofs hadden af te leggen. De belijdenis des geloofs toch was bij die personen aan hun doop niet vooraf gegaan, en waar de belijdenis des geloofs, die eerder meest essentieele stukken der Christelijke religie is, toch niet ontbreken mocht, daar was het als vanzelf sprekend, dat de belijdenis daarom, waar ze bij den doop niet voorkwam, nu bij de toelating tot het Avondmaal gevraagd werd. Tot op zekere hoogte kon men zich hiervoor zelfs beroepen op hetgeen ook met de discipelen van Christus zelf is geschied. Al zij deze discipelen niet als kind, maar eerst op volwassen leeftijd gedoopt, aan dien doop was een belijdenis van hun geloof in Christus niet vooraf gegaan. Eerst nadat ze door Johannes gedoopt waren, zijn ze leerlingen van Christus geworden, en pas nadat in maanden lang door Christus onderwezen waren, hebben ze bij monde van den Apostel Petrus openlijk hun geloof in Christus beliden. Er schuilt in dit voorbeeld ongetwijfeld een analogie met hetgeen ook thans geschiedt bij de toelating tot het Avondmaal. Maar al kan op deze gronden het recht der Kerk om van een iegelijk, die als kind gedoopt is, op later leeftijd belijdenis des geloofs af te eischen, niet betwist worden, toch mag niet vergeen worden, dat het Nieuwe Testament van zulk een belijdenis des geloofs vóór het Avondmaal nergens spreekt en ook niet spreken kon. Dat alles toch behoort tot de tweede periode, als de gemeente eenmaal gevestigd is, de gedoopte kinderen nu te groeien, en volwassen geworden zijnde, tot het Avondmaal begeeren toegelaten te worden. Over die verdere ontwikkeling handelt het Nieuwe Testament niet. En nog veel minder kan daarom in het Nieuwe Testament de vraag aan de orde komen, hoe men daarna als de derde generatie geboren werd, met deze kinderen zou te handelen hebben, of ook zij recht op den doop hadden, zoodat wanneer hun ouders nog geen belijdenis des geloofs hadden afgelegd. Het Nieuwe Testament verplaatst ons in een Zendinggemeente, waar de doop der volwassenden op belijdenis des geloofs regel is, omdat de gemeente door de prediking onder de heidenen gesticht moest worden. Het kan ons hier en daar even als terloops zien, dat ook de „gezinnen" van deze personen mede gedoopt werden, en de Apostel beroept zich bij een lastig conscientiegeval op de algemeene practijk, dat de kinderen gedoopt worden, ook wanneer slechts één der ouders geloovig is. Maar verder gaat het Nieuwe Testament niet. Onze vadersen hebben daarom bij het vraagstuk, dat ons hier bezig houdt, zich niet op het Nieuwe, maar op het Oude Testament beroepen. Met welk recht dit geschied is, zal in een volgend artikel worden aangetoond.

DR. H. H. K.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen van den heer Dr. P. van Bijsterveld te Lunteren / 15. Vriendelijk verzoeken wij onzen school te willen gedenken.

Dr. J. H. HOUTZAAGERS, Voorzitter.
W. ROTHERD STENENBRUGGE, Secretaris.

Kootwijk.

Teeptafel.

ALMANAK VAN HET STUDENTENCORPS AAN DE VRIJE UNIVERSITEIT 1913.

Hij mag er wezen. Dit was al terondt mijn oordeel, toen ik op het Amsterdamse Lees-Museum kwam, om te hebben met andere Nederlandse Studenten-almanaken voor 1913, op mijn kamer desen wat later aangekomene vluchting doordeed had.

En gessete lezing heeft dit mijn waardoordeel bevestigd.

Naar d
lijk perio
nak van
dum Deo

En g
Wat d
keuc va
STRAAT
goed typ
niet onge

Maar o
De re
Almanak
naar van
der Univ
karakteris
spreekende
— en o
mar tot
Studenten
mar o
plaats
het por
en op pa
de twee
getreden

In ha
die ditta
J. W. G
j. Post
nak d
bracht; u
Somme
steeds w
te moete
bronnen
over dit
aanvulling
handelt o
te verge

De let
almanak
of Menge
van den
ik bepaal
Maar i
rubrieken
corps, —
akadem
even als
natuure
volle ver

Met h
in de re
samenre

Van d
N. B. e
waarsch
clisch b
van-sch
strepie
cu „een
nij dat
de spaa
linge sin
sainige
wel u c
law ne
teek
dien in b

Phisoc
akadem
van een
tuigt, di
aandoe

Met h
het Me
gehalte.
verdien
geilen e
kerkelik
morgen
roomsch
avond in
de lijkb

Met e
warme
boeken.
Behalv
nog te v
REMIN
D. W. C

De sc
oud-leer
te AMST
delen, i
lang niet
ting ver
en letter

Ze he
plaatsen
niet heel
Kan v
die zoo
lijk. W
gend ja
S. is o

Hij v
de HAN
grond v
imfect
boven a
geeft aa
Wenn

So kan
en me
van sij
Of he
sketch
of the
sou ik n

Het a
VINDING
haal va
ondervon
naar BA
Afrika",
en de la
loot va
als ge h

De po
VAN DE
Het a
Aquarel,
dat „v
doet het

GOTHE
luguers
die er
mij dits
in, die v

Van e
zeker n
noemen.

De v
vond na
ken, du
in 't ze
De zee
de VAN
voorkom